

Økologi noter

Køer skal optimalt set hvile 12-14 timer i døgnet.

Køer, der hviler nok, producerer bedre

Se du, hvad dine køer fortæller dig, og handler du på det? Det er veldokumenteret, at køer, der hviler nok, producerer bedre, forklarer Anna-Sofie B. Kjærsgaard, Vestjysk. Det er derfor vigtigt at prioritere tid til at læse køerne. Køer skal optimalt set hvile mellem 12-14 timer i døgnet. Brug ikke gennemsnitstider, da de kan dække over både alt for korte eller lange hviletider. Ingen af delene er til gavn for køerne. Se i stedet på variationen og se på den enkelte ko. Aktivitetsmålere bør og kan bruges til meget mere end overvågning af reproduktionen. Brug den til at afkode, hvor meget køerne hviler. Vær opmærksom på, at køer ikke ligger lige meget ned i løbet af laktationen eller i løbet af året. Således falder liggetiden med 2 timer pr. dag fra vinter til sommer. Hviler dine køer ikke nok, bør du starte med at tjekke indretningen og underlaget i sengebåsen. Begge dele har stor betydning for liggetiden. Holdinddeling giver også mere ro og kan af den årsag også være medvirkende til mere mælk i tanken. Førstekalvskøer kvitterer således bl.a. med 9 pct. mere hviletid og 9 pct. højere ydelse alene ved at gå adskilt fra de øvrige køer.

Øko-mælkeproducenter - lej mere jord

Øg din selvforsyningsgrad og tjen samtidig penge på det. Vi har igennem flere år i Lemvigegnens Landboforening lavet FMS opgørelser for økologiske mælkeproducenter. Det viser sig her, at de gennemsnitlige fremstillingspriser efter jordleje i de seneste 5 år ligger og svinger mellem 1,15 og 1,60 kr./kg korn (undtagen i 2018 = 2,14 kr./kg). Hos mælkeproducenter er der gode forfrugtsværdier samt lavere ukrudtstryk. Når I lejer jord, kan I dyrke hestebønner 1. år og med fordel bruge det i egen besætning.

Økologisk jerseybesætning nr. 1 i Kvægnøglen

Efter årsmødet i Lemvig står det klart, at økologen med det højeste DB i 2018 er Jens Vrist, Vemb, der med sine jerseykøer kom helt til tops (nr. 2 på landsplan). Det skyldes godt management og god pasning af dyrene, som resulterer i høj ydelse, gode slagtekøer og overskud til at sælge kvier til levebrug. Dertil kommer prima grovfoder, god græsmarksstyring og et øget forbrug af eget korn. Flere og flere har fået øjnene op for den nøjsomme og mindre pladskrævende race.

Vestjysk trælandbrug: Økolog dyrker solbær og korn på samme mark

Der er ni meter mellem rækkerne af solbærbuske hos Finn Bilberg. På den måde kan han høste både bær og kornafgrøder '100 procent'.

Af Helle A. Christensen
hac@landbrugsmediernes.dk

Ideen kom fra en kollega i Lemvig, som var begyndt at plante sine marker til med solbær. Finn Bilberg var hooked fra det øjeblik, han så det.

»Jeg vidste bare, det var det, jeg skulle.«

I dag, tre år senere, står der lange rækker af økologiske solbærbuske i forskellige aldre og størrelser på hans marker på Astrup Hedegaard, Skjern-egnen.

Det samlede areal når i år op på 17 hektar, og selvom der har været mange bump på vejen, masser af hårdt, manuelt arbejde og en evig kamp for at holde rækkerne rene, har Finn Bilberg ikke fortrudt sit sats: Solbærbuskene appellere både til hans iværksættergen samtidigt med, at de giver en symbiose af sideeffekter, som den tidligere planteavlskonsulent brænder for.

Større diversitet

Det tæller ham bl.a., at rækkerne af solbærbuske bryder med mono-kulturen på hans marker.

Det giver et stort og synligt plus på biodiversitet. Harer og fasaner stortrives og sandbader på den bare jord ved fo-

»Vi har rykket det ud på ni meter, og så dyrker vi jorden ét hundrede procent: En meter solbær, otte meter med en anden afgrøde.«

Finn Bilberg, økologisk planteproducent.

Tørkesommeren 2018 blev et mareridt af ukrudt i solbærene. Nu har Finn Bilberg indkøbt 9 km ukrudtsdug. Foto: Helle A. Christensen

mellem solbærbuske i planter, er der mere end dobbelt så langt mellem rækkerne.

»Vi har rykket det ud på ni meter, og så dyrker vi jorden ét hundrede procent: En meter solbær, otte meter med en anden afgrøde. I stedet for at spilde fire meter til ingenting i brak, som skal pudses, dyrker vi det hele,« siger Finn Bilberg, som sidste år dyrkede frøgræs mellem solbærbuskene.

Første høst

I år er tredje sæson med solbær på Astrup Hedegaard og høsten til august bliver den første bærhøst - den nye bærplukker står klar til afhentning i Gording.

De første par år har ukrudt været langt den største udfordring. Ganske vist overlevede de fleste buske og stiklinger tørken 2018 i modsætning til kornafgrøderne, men græsukrudtet gik grassat og kvalte de mindste stiklinger, selvom

hele familien Bilberg - inkl. hustruen Helle og tre børn - tilbragte alle ledige stunder med at hakke og radrense fire gange.

Efter den oplevelse har Finn Bilberg nu indkøbt 9 km ukrudtsdug. Den skal de nye stiklinger sættes i, i håb om, at det kan mindske ukrudtstryket og styrke planternes vækst.

Går det, som han håber, vil han til august kunne høste to tons solbær pr. hektar på de ældste buske - måske i alt 30 tons, som gerne skal af-

De nye solbærstiklinger får en ukrudtsdug at vokse i. Foto: Helle A. Christensen

regnes til 10 kroner pr. kilo fra marken.

Afsætning usikker

Om det går sådan, og om Finn Bilbergs solbær ender som en god forretning vil vise sig, afsætningen er ikke på plads.

Planen er, at han vil afsætte solbærerne i samarbejde med de tre vestjyske kolleger, han er i solbær-erfagruppe med. De føler, han har haft ude, har dog allerede vist ham, at konkurrencen fra polske solbær er behård - også på det økologi-

ske marked.

»Vi kan ikke konkurrere med de polske priser. Men økologien boomer. Hvis ikke vi kan sælge danske, økologiske solbær nu, hvornår så?«

Begrænset risiko

Under alle omstændigheder er Finn Bilbergs økonomiske risiko begrænset. Det sikrer det økologiske arealtilskud med frugt/bær tillæg på 4.000 kr. pr. hektar.

Finn Bilberg har investeret 200.000 i planter og lidt ma-

Finn Bilbergs solbærbuske har gode klima- og miljøegenskaber. De opbygger humus, holder på vandet og opsuger næringsstoffer. Foto: Helle A. Christensen

skineri. Tilskuddet betaler på få år det plantemateriale, han har købt 'men ikke timelønnen'.

»Jeg er ikke gået ind i solbærene for tillæggets skyld, omvendt er det ikke sikkert, jeg havde gjort det uden.«

Med sit sats på solbærbuske skriver Finn Bilberg sig ind i traditionen trælandbrug, der så småt er ved at genopstå, hvor træer og buske integreres med afgrøder og husdyr. Det er dog ikke noget, han tænker meget over.

»Jeg kan bare godt lide træer og min oprindelige plan var at plante en lille skov. Det gør ondt at se, hvad der bliver fældet rundt om. Mange har glemt, hvorfor vi plantede læhegn for år tilbage, glemte, hvor godt for afgrøderne, læeffekten er.«

Finn Bilberg

- 52, økolog siden 2007.
- 5. generation på Astrup Hedegaard, hvor han bor med ægtefællen Helle og parrets tre børn.
- Tidligere planteavlskonsulent og IT-medarbejder, nu fuldtidslandmand.

ØKOLOGI - FAGLIGT SET

Sådan bekæmper du ukrudt i vårsæd

Af Karsten Simonsen, planteavlskonsulent, Vestjysk

Foretag 1-2 blindstriglinger, før kornet kommer op, hvis en stor ukrudtsmængde skal bekæmpes. Den gode ukrudtsbekæmpelse er svar at foretage efter kornets fremspiring. Korn med færre end to et halvt blad skades af strigling.

Blindstrigling

I de områder, hvor jeg ved, at der normalt er meget ukrudt i min vårsædsmark uden udlæg, begynder min ukrudtsbekæmpelse med en blindharvning, når kernerne begynder at få spirer. Første blindharvning er under gode spiringforhold typisk 3-5 dage efter såning. Ved tidligere forhold er det først efter ca. en uge. Der strigles til maksimal 2 cms dybde.

Senest når kornet bryder jord-

skorpen, og marken får et svagt grønligt skær, strigles marken anden gang - i samme dybde som tidligere, men typisk med lidt lavere hastighed.

Effekten af de to første striglinger er normalt meget stor. Ukrudtet er stadig så småt, at det kan tilhyles ved jordflytningen. Langt hovedparten af

ukrudtet dør af tilhylning og ikke, fordi planten rykkes op. Hvis det kun er den sidste blindstrigling, der foretages, kan ukrudtet være så stort, at det er svært at tilhyle ordentligt.

Ukrudtsharvning

Nu følger en periode, hvor afgrøden kan skades af strigling,

Indtil kornet har ca. 2½ blad kan afgrøden skades af strigling. Efterfølgende kan en strigling også skade afgrøden, men tabet vil normalt ikke være så stort.

Normalt kan den afsluttende ukrudtsharvning udføres fra kornets 3 bladstadiet. Her er det vigtigt at følge ukrudtets og afgrødens udvikling. Ukrudtet skal være så småt, at det kan tilhyles. Er bare ét ukrudtsblad synligt, vil effekten af enhver strigling være ringe.

Sker afgrødeetableringen sent i foråret, er temperaturen ofte højere. Det giver normalt også en hurtigere og mere ensartet fremspiring af ukrudtet.

Strategier

- A: Blindharvning
- Foretages første gang, når kornet har spirer
 - En evt. anden gang senest, når kornets grønne skær ses

- Harvedybe max. 2 cm
- Kørehastighed på 5-10 km/t
- Tildækning/tilhylning er måden, ukrudtsbekæmpelsen virker på
- Skal udføres, før ukrudtet kommer over jordoverfladen, hvis der skal opnås en god effekt på tidlige arter som korsblomstrede, hanekro og pileurter

- B: Ukrudtsharvning
- Foretages, når ukrudtet har kimblade, og kornet har 3-4 blade
 - Tildækning af kornets bladmasse med maks. 20 pct.
 - Harvedybe 1-3 cm
 - Kørehastighed på 5-10 km/t
 - Udføres med udsigt til tørvej

ØKOLOGI - ØKONOMISK SET

Økologisk hamp - en afgrøde med stort potentiale

Af Svend Olav Bengtson og Sven Hermansen, Seges Økologi Innovation

Der har i de seneste år været dramatisk udvikling i produktionen af økologisk industrihamp i Danmark. Det skyldes først og fremmest forbrugertrends, der har udnævnt hamp til 'superfood'. Hamp består af både fibre, blade, frø og skæver, som udover fødevarer kan bruges til flere forskellige interessante produkter som f.eks. pudefyld, tekstil og the.

Få styr på afsætning og reglerne

Hampeprodukter ligger i et følsomt marked. Som det fremgår af figur 1, er det vigtigt, at du har afsætning af råvaren på plads, inden du begynder at dyrke hamp på din

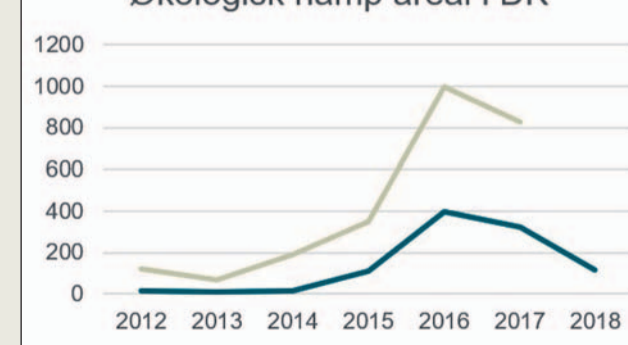
øko-bedrift. Flere dyrkere af industrihamp i Danmark sælger deres råvare til større producenter og forarbejdere, der har egne afsætningskanaler. Det kan også være en mulighed at se ud over landet grænser efter afsætning andre steder i Europa.

Samtidig er det vigtigt, at du har styr på reglerne for dyrkning af hamp. Der er generelt meget kontrol med hamp, og der er en række krav fra Landbrugsstyrelsen omkring dyrkningen. Du skal f.eks. have en dyrkningstilladelse til industrihamp. Tilladelsen er arealspecifik og må ikke afvige fra den mark, tilladelsen er udstedt til.

Dyrkning af øko-hamp

Hamp er afgrøde, der ikke stiller særlige krav til sædskifte, og som er meget konkurrencefyldig over for ukrudt. Ofte er der ikke behov for ukrudtsbekæmpelse, da hamp planten udkonkurrerer ukrudtet med en hurtig fremspiring og vækst.

Økologisk hamp areal i DK

Statistik økologiske jordbrugsbedrifter.

Hamp skal sås sent, når jorden er varm, da hamp er følsom for frost. Hampen bliver normalt sået i løbet af maj i 2-3 cm dybde med et anbefalet plantetal på 100-150

planter pr. kvm. Hamp kan dyrkes på de fleste jordtyper og har normalt et gødningsbehov på 130 kg N pr. ha afhængig af jordtype. En lidt lavere kvælstoftilførsel vil bevirke, at planten standser den vegetative vækst og dermed modner tidligere. Det kan være en fordel i frøproduktionen, hvor sen høst kan være en udfordring.

Høstmetoden og -tidspunktet afhænger af den råvare, der skal bruges. Ved høst af fibre snittes hampen med en finsnitter, og så kan frøproduktion med fordel skærlægges og høstes traditionelt efterfølgende.

På LandbrugsInfo.dk finder du dyrkningsvejledninger med yderligere information omkring dyrkning og håndtering af hamp.